

LIETUVOS AUDITORIŲ RŪMŲ PREZIDIUMO
N U T A R I M A S

**DĖL AUDITORIŲ IR AUDITO ĮMONIŲ TEIKIAMŲ UŽTIKRINIMO IR KITŲ
SUSIJUSIŲ PASLAUGŲ KOKYBĖS UŽTIKRINIMO TVARKOS APRAŠO
TVIRTINIMO**

2013 m. gruodžio 2 d. Nr. 1.4-89.8.2
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos audito įstatymo (Žin., 1999, Nr. [59-1916](#); 2008, Nr. [82-3233](#)) 58 straipsnio 8 ir 9 punktais, Lietuvos auditorių rūmų prezidiumas n u t a r i a tvirtinti Auditorių ir audito įmonių teikiamų užtikrinimo ir kitų susijusių paslaugų kokybės užtikrinimo tvarkos aprašą (pridedama).

PREZIDENTĖ

JURGITA KIRVAITIENĖ

PATVIRTINTA

Lietuvos auditorių rūmų prezidiumo
2013 m. gruodžio 2 d.
nutarimu Nr. 1.4-89.8.2

**AUDITORIŲ IR AUDITO ĮMONIŲ TEIKIAMŲ UŽTIKRINIMO IR KITŲ
SUSIJUSIŲ PASLAUGŲ KOKYBĖS UŽTIKRINIMO TVARKOS APRAŠAS**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Auditorių ir audito įmonių teikiamų užtikrinimo ir kitų susijusių paslaugų kokybės užtikrinimo tvarkos aprašas (toliau – aprašas) reglamentuoja Lietuvos auditorių rūmų (toliau – LAR) atliekamus patikrinimus dėl:

1.1. Audito, išskyrus finansinių ataskaitų rinkinio ar konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio auditą, kuriam taikomi šie Tarptautinės buhalterijų federacijos Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdybos parengti ir patvirtinti tarptautiniai audito standartai (toliau – TAS): 800-asis „Specialūs svarstymai – pagal specialios paskirties tvarką sudarytų finansinių ataskaitų auditas“, 805-asis „Specialūs svarstymai – atskirų finansinių ataskaitų ir atskirų finansinės ataskaitos elementų, sąskaitų ir straipsnių auditas“ (toliau – ne finansinių ataskaitų rinkinio auditas).

1.2. Užtikrinimo ir kitų susijusių paslaugų, kurioms taikomi Tarptautinės buhalterijų federacijos Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdybos parengti ir patvirtinti tarptautiniai užtikrinimo užduočių standartai (toliau – TUUS), tarptautiniai peržiūros užduočių standartai (toliau – TPS) ir tarptautiniai susijusių paslaugų standartai (toliau – TSPS) bei susiję praktiniai nurodymai (toliau – užtikrinimo ir kitos susijusios paslaugos).

2. Šis aprašas parengtas įgyvendinant Lietuvos Respublikos audito įstatymo (Žin., 1999, Nr. [59-1916](#); 2008, Nr. [82-3233](#)) 58 straipsnio 8 punktą.

3. Šiame apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos vartojamos Audito įstatyme ir Tarptautinės buhalterijų federacijos standartuose.

II. TIKRINIMO INICIJAVIMAS

4. Dėl veiklos, įvardytos šio tvarkos aprašo 1 punkte, gali būti tikrinami:

- 4.1. Audito įmonės ir jose dirbantys auditoriai;
- 4.2. Auditoriai, dirbantys savarankiškai.
- 5. LAR prezidiumo sprendimu gali būti tikrinami auditoriai ir audito įmonės, dėl kurių veiklos, įvardytos šio tvarkos aprašo 1 punkte, gautas skundas atitinka Skundų nagrinėjimo taisyklės, ir yra Prezidiumo priimtas nutarimas inicijuoti tikrinimą.
- 6. Prezidiumo nutarimu gali būti atsisakyta pradėti tikrinimą, jei
 - 6.1. dėl tų pačių veiksmų ir tų pačių asmenų jau yra priimtas galutinis Prezidiumo nutarimas;
 - 6.2. dėl tų pačių veiksmų ir tų pačių asmenų jau yra pradėtas teismo ar ikiteisminis procesas Lietuvos Respublikoje;
 - 6.3. dėl tų pačių veiksmų ir tų pačių asmenų jau yra priimtas galutinis teismo sprendimas Lietuvos Respublikoje.

III. NUTARIMAI ATLIKTI TIKRINIMĄ

- 7. Sprendimą atlikti tikrinimą priima Prezidiumas nutarimu.
- 8. Informacija auditoriui kontrolieriui apie priimtą Prezidiumo nutarimą kartu su visa pridedama medžiaga pateikiama ne vėliau kaip per 5 darbo dienas po nutarimo priėmimo.
- 9. Prezidiumui priėmus nutarimą, apie tai pranešama auditoriui ir (ar) audito įmonei ne vėliau kaip prieš 5 darbo dienas iki tikrinimo pradžios.
- 10. Prezidiumo nutarime pradėti tikrinimą turi būti nurodyta:
 - 10.1. tikrinamo auditoriaus (toliau – auditorius) vardas, pavardė, auditoriaus pažymėjimo numeris ir (ar) tikrinamos audito įmonės (toliau – audito įmonė) pavadinimas, kodas, buveinės adresas;
 - 10.2. skundo, pagal kurį skiriama atlikti tikrinimą, motyvai;
- 11. Prezidiumui priėmus nutarimą pradėti tikrinimą, skundas perduodamas Audito kokybės kontrolės komitetui, kuris priima sprendimą perduoti medžiagą auditoriui kontrolieriui. Sprendime turi būti nurodyta:
 - 11.1. tikrinimą atliksiančio auditoriaus kontrolieriaus vardas, pavardė;
 - 11.2. tikrinime dalyvausiančio eksperto, jei jis pasitelktas, vardas ir pavardė;
 - 11.3. tikrinimo pradžios data;
 - 11.4. terminas, iki kad turi būti parengta tikrinimo ataskaita;
 - 11.5. kita su tikrinimu susijusi svarbi informacija.

IV. REIKALAVIMAI TIKRINIMĄ ATLIEKANČIAM ASMENIUI

- 12. Tikrinimą atlieka paskirtas auditorius kontrolierius, kuris turi atitikti Reikalavimus auditoriams kontrolieriams, auditorių kontrolierių parinkimo, rengimo ir kvalifikacijos kėlimo tvarkos aprašo, patvirtinto viešosios įstaigos Audito ir apskaitos tarnybos direktoriaus 2008 m. lapkričio 14 d. įsakymu Nr. VAA-2 (Žin., 2008, Nr. 142; 2010, Nr. 44-2168).
- 13. Paskirtas auditorius kontrolierius turi būti nepriklausomas nuo auditoriaus, audito įmonės ir asmens, pateikusio skundą. Auditorius kontrolierius turi laikytis nepriklausomumo reikalavimų, įtvirtintų Nepriklausomumo, konfidencialumo ir profesinės paslapties laikymosi tvarkos apraše, patvirtintame viešosios įstaigos Audito ir apskaitos tarnybos 2009 m. birželio 16 d. raštu Nr. 2-648 (Žin., 2009, Nr. [88-3798](#)).

V. TIKRINIMO ATLIKIMAS PAGAL SKUNDĄ

- 14. Patikrinimas pradedama auditoriaus kontrolieriaus pokalbiu su audito įmonės vadovu, kurio metu auditorius kontrolierius informuoja audito įmonės vadovą ir auditorių, kurio suteiktos paslaugos bus tikrinamos, apie numatomą patikrinimo eigą.
- 15. Atliekant tikrinimą turėtų dalyvauti ir audito įmonės darbuotojai (auditoriai,

auditoriaus padėjėjai ir kt.), įskaitant buvusius audito įmonės darbuotojus, kai tai reikalinga, bei audito įmonės pasitelkti ekspertai, galintys pateikti papildomos informacijos apie tikrinamą užduotį. Kiti asmenys dalyvauti tikrinime neturi teisės.

16. Auditorius kontrolierius tikrina konkrečią suteiktą paslaugą, dėl kurios kokybės yra abejojama ir kuri yra Prezidiumo nutarime įvardytą kaip tikrinimo objektas.

17. Atlikdamas tikrinimą dėl kiekvienos tikrinamos paslaugos auditorius kontrolierius turi atsakyti į šiuos klausimus:

17.1. Kokios suteiktos paslaugos pagal sutarties pobūdį?

17.2. Ar prieš sudarant sutartį buvo atliktos kliento ar užduoties priėmimo procedūros?

17.3. Ar teikiant paslaugas buvo pasirašyta sutartis?

17.4. Jei turėjo būti laikomasi etikos principų, ar jų buvo laikomasi?

17.5. Ar paslaugos teiktos vadovaujantis tinkamais standartais?

17.6. Ar surinkti pakankami ir tinkami įrodymai, pagrindžiantys auditoriaus parengtas ataskaitas dėl suteiktų paslaugų?

17.7. Ar surinkti įrodymai yra tinkamai dokumentuoti?

17.8. Ar auditoriaus pateiktos ataskaitos forma ir turinys atitinka jai standartuose keliamus reikalavimus?

18. Atlikdamas tikrinimą, auditorius kontrolierius turi atsakyti ir kitus nei aprašo 17 punkte pateiktus klausimus, jeigu tokie buvo suformuluoti AKKK nutarimu.

19. Atlikdamas tikrinimą, auditorius kontrolierius turi teisę:

19.1. peržiūrėti audito įmonės darbo dokumentus;

19.2. daryti darbo dokumentų kopijas ir (ar) gauti su tikrinimu susijusių kompiuterinių laikmenų duomenų kopijas, jei ta medžiaga yra būtina pagrįsti daromas išvadas;

19.3. gauti iš auditorių, audito įmonės, kitų asmenų, dalyvavusių teikiant tikrinamą paslaugą, paaiškinimus (taip pat ir raštu) visais su tikrinimu susijusiais klausimais.

20. Auditorius kontrolierius turi užpildyti ir pasirašyti klausimynus, jeigu reikia gauti raštiškus atsakingų asmenų patvirtinimus ar paaiškinimus, prie kurių gali būti pridedamos darbo dokumentų kopijos, imtis kitų veiksmų tikrinimo ataskaitos teiginiams pagrįsti.

VI. TIKRINIMO ATASKAITOS PARENGIMAS

21. Auditorius kontrolierius, pabaigęs tikrinimą, per 5 darbo dienas parengia audito įmonės tikrinimo ataskaitos projektą pagal šio tvarkos aprašo 1 priede pateiktą ataskaitos pavyzdį.

22. Tikrinimo ataskaitos projektas yra pateikiamas audito įmonės vadovui (ar jo įgaliotam asmeniui) susipažinti.

23. Audito įmonė ir joje dirbantys auditoriai, gavę tikrinimo ataskaitos projektą, turi teisę per 5 darbo dienas pateikti auditoriui kontrolieriui savo atsiliepimą. Gavęs atsiliepimą arba pasibaigus nustatytam atsiliepiamo pateikimo terminui, auditorius kontrolierius per 5 darbo dienas parengia tikrinimo ataskaitą.

24. Tikrinimo ataskaitą auditorius kontrolierius arba įgaliotas LAR administracijos darbuotojas pateikia tikrintos audito įmonės vadovui ar jo įgaliotam asmeniui susipažinti pasirašytinai. Paaiškėjus aplinkybėms, kad audito įmonės vadovas ar jo įgaliotas asmuo neturi galimybės arba atsisako pasirašytinai susipažinti su tikrinimo ataskaita, vienas jos egzempliorius audito įmonei yra išsiunčiamas registruotu laišku su įteikimo pranešimu.

25. Per 5 darbo dienas po audito įmonės vadovo ar jo įgalioto asmens susipažinimo su tikrinimo ataskaita (ar po registruoto laiško įteikimo dienos) auditorius ar audito įmonė gali dėl jų raštu LAR pateikti atsiliepiamus. Jeigu per nurodytą terminą auditorius ir (ar) audito įmonė savo atsiliepiamų nepateikia, laikoma, kad su pateikta tikrinimo ataskaita jie sutinka ir pastabų dėl jos neturi.

26. Auditorius kontrolierius LAR pateikia tikrinimo ataskaitą kartu su auditoriaus kontrolieriaus užpildytais klausimynais, iš audito įmonės ir joje dirbančių auditorių gautais

atsiliepipimais ir kita tikrinimo metu surinkta medžiaga.

27. Gavus šio tvarkos aprašo 25 punkte nurodytus atsiliepimus arba pasibaigus jų pateikimo terminui, tikrinimo ataskaita ir kita susijusi medžiaga pateikiama svarstyti Audito kokybės kontrolės komiteto posėdyje.

VII. TIKRINIMO REZULTATŲ SVARSTYMAS IR SPRENDIMŲ PRIĖMIMAS

28. Kai svarstoma tikrinimo ataskaita, į Audito kokybės kontrolės komiteto posėdį gali būti kviečiami dalyvauti: auditorius kontrolierius, audito įmonės vadovas (ar jo įgaliotas asmuo), audito įmonėje dirbantis ar dirbęs auditorius. Jei tikrinimo metu nustatyta trūkumų, LAR privalo ne vėliau kaip prieš 5 darbo dienas informuoti asmenį apie galimybę dalyvauti Audito kokybės kontrolės komiteto posėdyje, nurodant Audito kokybės kontrolės komiteto posėdžio datą, laiką ir vietą. Jiems neatvykus į posėdį, tikrinimo ataskaita gali būti svarstoma ir sprendimai gali būti priimami audito įmonės vadovui ar jo įgaliotam asmeniui, auditoriui nedalyvaujant posėdyje.

29. Audito kokybės kontrolės komitetas, svarstydamas tikrinimo ataskaitą ir išsiaiškinęs, kad joje pateikta informacija netiksli ar nepakankama sprendimui priimti, gali:

29.1. kreiptis į auditorių kontrolierių paaiškinimų, papildomos medžiagos ar kitokios informacijos;

29.2. kreiptis į audito įmonę (auditorių) paaiškinimų, papildomos medžiagos ar kitokios informacijos;

29.3. kreiptis į skundą pateikusį asmenį paaiškinimų, papildomos medžiagos ar kitokios informacijos;

29.4. kreiptis į nepriklausomus ekspertus, kurie pateiktų savo išaiškinimus nagrinėjamu klausimu;

29.5. kreiptis į kitus asmenis, turinčius tikrinimui reikalingų dokumentų ar kitos susijusios informacijos.

30. Audito kokybės kontrolės komitetas, apsvaustęs tikrinimo ataskaitą:

30.1. konstatuoja, kad tikrinimo metu trūkumų nenustatyta;

30.2. konstatuoja, kad tikrinimo metu nustatyta trūkumų, išskirdamas iš jų nustatytus reikšmingus trūkumus.

31. Trūkumai gali būti pripažistami reikšmingais, kai pateikta auditoriaus nuomonė nepagrįsta pakankamais ir tinkamais įrodymais, kai pateikta auditoriaus nuomonė neatitinka standartų nustatytų reikalavimų (nėra darbo dokumentų, auditoriaus išvada sąmoningai prieštarauja faktui ir pan.).

32. Audito kokybės kontrolės komitetas, konstatavęs, kad yra nustatyta trūkumų, gali:

32.1. siūlyti duoti Audito įstatymo 38 straipsnio 1 dalyje nustatytus nurodymus;

32.2. kreiptis į LAR prezidiumą, kad šis siūlytų Auditorių garbės teismui iškelti auditoriui drausmės bylą.

33. LAR informuoja audito įmonę ir atsakingą auditorių apie Audito kokybės kontrolės komiteto sprendimą per 5 darbo dienas po priimto Audito kokybės kontrolės komiteto sprendimo. Auditorius ir audito įmonės vadovas (ar jo įgaliotas asmuo) per 5 darbo dienas turi teisę pateikti nepritarimą su argumentais bei dalyvauti LAR prezidiumo posėdyje, kai yra svarstomas minėtas Audito kokybės kontrolės komiteto sprendimas.

34. LAR prezidiumo nariai, prieš tvirtindami Audito kokybės kontrolės komiteto sprendimą dėl atlikto tikrinimo, turi teisę susipažinti su visa patikrinimo metu surinkta medžiaga.

35. LAR prezidiumas, svarstydamas Audito kokybės kontrolės komiteto sprendimą dėl atlikto tikrinimo, turi teisę:

35.1. Pritarti priimtam sprendimui;

35.2. Nepritarti priimtam sprendimui ir priimti kitokį sprendimą.

36. LAR per 10 darbo dienų po Prezidiumo sprendimo priėmimo informuoja audito

įmonę (auditorių) apie priimtą sprendimą.

37. LAR per 10 darbo dienų po Prezidiumo sprendimo priėmimo taip pat informuoja skundą pateikusį asmenį apie priimtą sprendimą, jei tai nepažeis viešojo intereso.

38. Jei Prezidiumas priima sprendimą siūlyti Auditorių garbės teismui iškelti auditoriui drausmės bylą, per 10 darbo dienų parengiamas ir pasirašomas pasiūlymas, kuris kartu su visa susijusia medžiaga perduodamas svarstyti Garbės teismui. Garbės teismas sprendimus priima vadovaudamasis Auditorių garbės teismo nuostatais.

VIII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

39. Su šiuo tvarkos aprašu pasirašytinai supažindinami atsakingi LAR darbuotojai, auditoriai kontrolieriai, Audito kokybės kontrolės komiteto nariai, Prezidiumo nariai.

40. Visa tikrinimo medžiaga saugoma LAR teisės aktų nustatyta tvarka.

Auditorių ir audito įmonių teikiamų
užtikrinimo ir kitų susijusių paslaugų kokybės
užtikrinimo tvarkos aprašo
1 priedas

(tikrinimo ataskaitos forma)

TIKRINIMO ATASKAITA

(sudarymo data)

(sudarymo vieta)

I. Bendroji dalis.

Šioje dalyje turi būti nurodoma:

- tikrinimo atlikimo pagrindas;
- tikrintos audito įmonės pavadinimas, kodas, buveinės adresas;
- tikrinti auditoriai, jų vardai, pavardės, auditoriaus pažymėjimo numeriai, nurodant informaciją apie tai, ar auditoriai yra tikrintos audito įmonės dalyviai;
- tikrinimo objektas;
- tikrinimą atlikusio auditoriaus kontrolieriaus vardas, pavardė;
- tikrinime dalyvavusio eksperto, jei jis buvo pasitelktas, vardas ir pavardė;
- tikrinimo pradžios ir pabaigos data.

II. Tikrinimo eigos aprašymas ir nustatyti trūkumai

Šioje dalyje turi būti nurodoma:

- tikrintų paslaugų suteikimo laikotarpis;
- tikrintos paslaugos;
- tikrintoms paslaugoms taikytini standartai;
- trumpas tikrinimo eigos aprašymas;
- tikrinimo metu pastebėti trūkumai dėl:
 - Audito įstatymo ir kitų teisės aktų laikymosi nurodant:
 - jų atsiradimo aplinkybes;
 - kokių konkrečių Audito įstatymo ir kitų teisės aktų nuostatų nebuvo laikomasi;

- kurie iš išvardintų trūkumų nustatyti pirmą kartą, o kurie – pakartotinai (atsižvelgiant ir į atlikto audito kokybės peržiūros rezultatus).
- audito kokybės kontrolės sistemos audito įmonėje nurodant:
 - jų atsiradimo aplinkybes,
 - kokių konkrečių Tarptautinio kokybės kontrolės standarto, tarptautinių audito, užtikrinimo ar kitų susijusių paslaugų standartų ir kitų teisės aktų nuostatų nebuvo laikomasi;
 - kurie iš išvardintų trūkumų nustatyti pirmą kartą, o kurie – pakartotinai (atsižvelgiant ir į atlikto audito kokybės peržiūros rezultatus).
- profesinės etikos principų laikymosi nurodant:
 - jų atsiradimo aplinkybes;
 - kokių konkrečių Audito įstatymo ir Buhalterijų profesionalų etikos kodekso nuostatų nebuvo laikomasi;
 - kurie iš išvardintų trūkumų nustatyti pirmą kartą, o kurie – pakartotinai;
- standartų laikymosi nurodant:
 - jų atsiradimo aplinkybes,
 - kokių konkrečių standartų nuostatų nebuvo laikomasi;
 - kurie iš išvardintų trūkumų nustatyti pirmą kartą, o kurie – pakartotinai.

III. Išvados

Šioje dalyje turi būti apibendrinami tikrinimo metu nustatyti trūkumai.

Auditorius kontrolierius _____

(parašas)

(vardas, pavardė)

Susipažinau _____

(audito įmonės vadovo ar jo įgalioto asmens parašas)

(vardas, pavardė)

(data)
